

dobljene pravice, in da se naše národno šolstvo in učiteljstvo v pravem národnem duhu dalje razvija in napreduje. Ne bojimo se dela za sveto stvar, ter vztrajajmo neprestano, vsaj „navadijo se bútare pleča“.

S tem voščimo našim dragim tovarišem, sotrudnikom in prijateljem srečno mlado leto!

Ženska vzgoja.*)

(Spisuje Jos. Ciperle.)

„Ni zlató vse svetló.“

Národní pregovor.

Ali menite, dragi bralci, da je dan danes tako lahko zarudeti nekaterim našim krasoticam? Oj ne, in kako lahko se varamo pri naših krasoticah! Koliko moke in koliko rudeče barve pač krije nekaterim njih nežna lica! koliko črne in rumene barve visí na njih obrvih, laséh i. t. d. Ali more tedaj tako pobarvano lice še zarudeti? Ko bi še moglo, ne krasilo bi se z barvo.

Nekdaj so si barvale lica le še sim in tje kake stare device. Svet se jim je nekdaž smejal, tem abotnicam. Zdaj se jim ne smejemo več. Ta navada se je užé čisto vko-reninila ne samo pri starih obrazih, ampak tudi mladi obrazci se tû pa tam užé belijo in rudečé na umeten način.

To barvanje obrazev je dospelo užé na tako visoko stopinjo, da je celó izurjenim opazovalcem težko, kmalu izpoznati takov obraz. Zato mladi človek, glej najprvo na lica, in potem na srce svoje izvoljene device. Na oboje je treba pozornemu biti dan danes človeku. Goljufivi so dan danes obrazi; in pobarvan obraz je vedno znak prevarljivega srca, kajti ima le namen prevarati te, da se zagledaš vanj.

In ako še mogó zarudeti naše krasotice, treba je preiskovati, ali zarudé iz prepričanja, ali brez prepričanja. Kajti tudi z zarudenjem se prevari človek premnogokrat. Ni čuda, da matere in odgojiteljice svoje hčere in gojenke sistematično dresirajo na zarudenje. En vzgled. Neka mati pripoveduje v navzočnosti svoje hčere nemoralično zgodbo. „In ti nisi ne enkrat zarudela pri mojem pripovedovanji?“ se obrne konečno do hčere. „Ali mati, tega mi še niste rekli, da moram tû zarudeti“, odvrne hčerka. — In neka guvernanta zopet pelje svojo gojenko v razstavo, v kateri se kažó slike, mej katerimi so tudi take, ki niso za mladino. In gojenka vsklikne: „Jaz bi vender užé zopet kmalu videla tako sliko, pri kateri mi bodete zapovedali, da moram zamižati“.

Zarudé nekatere naše krasotice iz mnogih vzrokov: a) zarad lepšega, b) iz nevednosti, c) iz navade, d) na komando, e) po sili, i. t. d.

Gotovo porečeš, draga bralka, da to pretiram, kakor je užé sploh moja navada. Čuden človek je ta C., kar nič dobrega ne vidi na nas. — Tako bodeš gotovo rekla. Ali vedi, da si ti jako razvajena. Stoletja in stoletja so te opevali pesniki, slavili te, povzdigovali te; in ti, kako si se obnašala ti? V zahvalo si jim bila le kriva, da ubožci niso mogli spati domá. Videla si obdelovati njih lica, kako jim je bilo veselje tuje, i. t. d. In ti si se k večjemu zadrila nad nje: „Dohtar, ti jezični dohtar, kaj postopaš ti za mano?“ To tudi ni bilo lepo od tebe. Ali pesniki, te krotke dušice, so ti za vse te neuljudnosti

*) Glej lanskega „Učit. Tov.“ na str. 371.!

miloglasno voščili: „Sladko spavaj, ljubica“! ali celó: „Nezvesta bodi zdrava, — sto tebi sreč želim“. Vidiš s tacimi in enacimi nagovori so te pesniki čisto razvadili. Ti si jih brala, in — le nikar ne ugovarjaj! — želela si tudi sebi, da bi te opeval tudi takó kakov pesnik. In zdaj pride nekov pedagog, ter ti začne stavljati pred oči tvoje naopake. Lehko rečeš: „Oj, ta človek nima ne trohice poezije v sebi, ta človek je ves suhoparnež“.

Jezikove opómnje.*)

Oj siromak, v srcé se smiliš slovenski mi jezik,
Kaj počnejo s tebój naši pisatelji vprek!
Na Prokrustovo te razpénjajo posteljo kruto,
Da ti udje, kosti pokajo, stokajo: joj!

Dunajsko elegije, III.

I.

Ta in oni se bode morebiti še spominjal tistih „Pogovorov“ iz „Zvona“ (1879. l.), v katerih je g. Stritar takó živo in resnično naslikal naše jezikove zmešnjave, ter konečno krepko poudarjal potrebo enotnega knjižnega jezika. A kak uspeh so imeli njegovi opomini in nasvétí? Od tistega časa pa do danes preteklo je nad štiri dolgih let, a dozdej niso se naše jezikove razmere niti za las zboljšale. Vse je ostalo pri starem; kar se je vendar v tem dolgem času izpremenilo na našem jeziku, obrnilo se je prej na slabše, nego na boljše.

„Kolikor glav, toliko pisav!“ Vsak slovensk časopis imá svoje jezikove posebnosti, po katerih se njegova pisava razločuje od óne v drugih listih; kar je v enem pravilno, to je v drugem naopačno. Da, še več. Niti dva pisatelja ne pišeta povsem enega in istega jezika, in celó eden in isti pisatelj si je večkrat v pisavi nedosleden. Ni, nij, nej, né; Preširen, Prešeren; že, užé, vže; brati, čitati (oboje za eden in isti pojem) i. t. d.

Kje naj iščemo vzrokov tej prikazni? Odgovor: Slovenci nimamo niti enotne slovnice, niti enotne terminologije. Od kod je zopet to? To prihaja od tod, ker so naši učeni jezikoslovci mej sebój nesložni. Vsak uči in razlaga jezik po svoje. Iz te njih nesloge pa se izcimljajo tiste škodljive stranke in strančice, katerih imamo še zdaj — več ko zadosti! Mnogo pa je tem razmeram krivo tudi to, ker sme pri nas vsak biti jezikoslovec; preveč samovoljno sme vsak z našim jezikom delati ter na njem prenařejati, kar in kolikor se mu ljubi!

Kakó naj se nepristransk Slovenec v teh zmešnjavah spozná? Za kom naj potegne? Za katero slovnico in pisavo naj se odloči?!

Sicer najbolje bode, ako g. Stritar-jev spis, vsaj v glavnih potezah, tukaj vnovič priobčim.

„Naš jezik ni imel mirú in pokoja. Jezikoslovci — in pri nas je vsak tretji človek jezikoslovec — spravili so se nadenj; obdelovali so ga na vse kriplje in ugnetalí kakor

Opómnja. Ker je pri Slovencih vsak tretji človek jezikoslovec, naj bode pa še naš gospod dopisnik! Kakor on, tako tudi mi po teh „Jezikovih opómnjah“ nočemo vzbuditi nobenega prepíra; več oči pa več vidi. Marsikatera je bila v „Tov.“ že do dobra razložena. Nekatera se nikakor ne more potrditi; pri nekaterih pak razlika ni še naopaka. V živem jeziku železne doslednosti ni iskati. Ne more se reči, da ima vsak pisatelj, vsak časnik svojo slovnico. Ako dopisnik meni, da imajo vsi Nemci edino pisavo, se moti; še profesorjem dela nemška pisava preglavico, nikar že učencem ali začetnikom. V pisanji treba se je časih ozirati na ljudstvo, časih na učene in omikane, časih na bližnje sosede ali na slovansko vzajemnost. Kateri mnogo pisarijo slovénski, so natančnejši v bistvenih stvaréh, bolj prijenljivi pa v nebistvenih itd. itd.

Uredništvo.